

وشەي رەخنە

- 1) ئە زىمانى كوردى وشەي (رەخنە) بە كاردىت
- 2) ئە زىمانى عەرەبى وشەي (نقد) بە كاردىت
- 3) ئە زىمانى ئىنگلىزى وشەي (كرىتىكى) بە كاردىت
- 4) ھەموويان ئە بوارى ئەدەبى بۇ يەك و اتا بە كاردىن

پ/ ئەدەب ناسى لە چى پىكدىت لىقە كانى ؟

- 1) (رەخنەي ئەدەب 2) مېژووى ئەدەب 3) تېۋرى ئەدەب 4) بەراوردى ئەدەب 5) ئىستاتىكاي ئەدەب
- و اتا رەخنەي ئەدەب ئىقلى ئىكۆلىنەۋى ئەدەبىيە و بايەخ بە ئىكۆلىنەۋى بەرھەمى ئەدەبى دەدات

پ/ نەركى رەخنەي ئەدەب ؟

شىكردنەۋە و ھەئسەنگاندنى دەقى ئەدەبىيە يان دىيارىكردنى بەھاي دەقى ئەدەبىيە و اتا رەخنەي ئەدەبى ئەو بىنەما ھوونەرى و ھزىيانە دەكۆلىتەۋە كە دەقى ئەدەبىيان لى بىنياد دەندرىت و بە شېۋەي زانستپانە بەھاي ئەو بىنەمايانە دىيارى دەكات بەمەش رادە و ناستى كرىنگى و بايەخى دەق بۇ خويىنەر و داھىنەرىش دەست نىشان دەكات بۇيە دەتوانىن بلىين ئەگەر ئەدەبىيان بەرھەستەكەرى جۋانى ژيان و دەروونى مروقىبن ئەوا رەخنەگران بۇخويان بزويىنەرى چالاكى ئەدەبى و داھىيانى ئەدەبىن

پ/ چەمكى رەخنەي رۇژئاۋايى چى دەگەيە نىت ؟ بۇكامە شارستانىيەت دەگەرىتەۋە؟

- سەرەتا دەگەرىتەۋە بۇ پىش زاین و ئە ئەدەبى كرىكپىيەۋە (يۇنانى) دەستى پىكردوۋە يەكەم ھەنگاۋ ئە كاتى ناھەنگ گىپران بوو كە بە بۇنەي جەژنەكانىيان كە شانۇگەرىيان پىشكەش كىردوۋە كە ئىژنەيەكىيان دەست نىشان كىردوۋە بۇ باشتىن دەقى تراژىدى يات كۆمىدى جا ھەئىژارنى باشتىن دەق ئەلايەن ئەو ئىژنەيەۋە بۇخوى چالاكپىيەكى رەخنەيى بوۋە چونكە بە پىپى چەند پىۋانەيەكى ھونەرى و ھزى دەقەكانىيان ھەئىژاردوۋە

- ئەرستۆ ئە سەدەي (5) پىش زاین شاعىرىكى كرىكى بوو ئە بەرھەمكى كۆمىدى خۇيدا بەناۋى (بۇقەكان) راۋبۇچوون و تىپروانىنى رەخنەيى ئە بارەي دوو شاعىرى (يۇنانى) خستۆتە روو ئەۋانىش (يۇرپىدار وئەسخىلۇس) بوون وە دىيارترىن فەيەسوفىش كە تا ئىستاش بىروراكانىيان جىگاي بايەخدان بن (ئەفلاتون و ئەرستۆ) بوون

- ئەفلاتون راى وابوو كە شاعىران ناتوانن راستىيەكان بگەيەنن بەخەئكى و ئە برى ئەۋەي چاكەيان فىربەكەن ئەوا ھىيان دەخەئەتتىنن و دەروونىيان تىكەدەن و واين لى دەكەن كە جەلو بىدەنە دەست ھەست و سۇزىيان ئەك ناۋەزىيان

- ئەرستۆ بە پىچەۋانەي ئەفلاتون كە بەرھەمى شىعەرى بە سوۋدەند داناۋە بەتايىبەتى (تراژىدىيا) كە بەلايەۋە دەتوانىت دەروونى بىنەر ئە ھەردوۋە ھەست و سۇزى ترس و بەزەيى پاك بىكاتەۋە

پ/ چەمكى رەخنەي رۇژھەلاتى چى دەگەيە نىت ؟

- سەرەتا دەگەرىتەۋە بۇ ئەدەبى عەرەبى پاشان ئەلايەن ئەدەبى مىللەتە موسولمانەكانى تر فراۋانكراۋ بوۋەتە جۇرىك ئە تىپورىان مېتۇدى رەخنەيى تايىبەت بەو گەلانە سەرەتاي ئەم رېرۋە ئە ئەدەبى عەرەبى سەردەمى جاھىلىيەۋە دەست پىدەكات ئەۋىش كاتىك ھۇزە عەرەبەكان سالانە ئە بازارى (عوكاز) ئە نرىك مەكە كۆدەبوۋنەۋە و شاعىرانى ھەر ھۇزىك بەرھەمى خۇى بۇ شاعىرىكى گەۋرەي ئەۋكات دەخوئىندەۋە كە ناۋى (نابغە ئەل زوبىيانى) بوۋە ئەۋىش ۋەك دادۋەرىكى ئەدەبى و رەخنەگرىك راۋ بۇچوونى ئە بارەي شىعەرەكان خستۆتەروو وە پىۋانە رەخنەيىيەكانىش زىاتەر ھونەرى بوون و ئەدەۋرىي وشەي واتاي جۋان و گونجاۋ سوراۋنەتەۋە

- پاش بلاۋبوۋنەۋەي ناىينى ئىسلام ئەوا پىۋانەي رەخنەيى ئە رىنمىيەكانى ناىينى ئىسلامەۋە ۋەردەگىران و اتا ئە رۋانگەي باۋر و ناىينى شاعىرەۋە بوو كە داۋادەكرا شاعىران دەبىت (پەيامدار) بن و بەرھەمەكانىيان ئە خزمەتى كۆمەنگاي ئىسلامى داىبىت

- قۇناغىكى كرىنگ ئە سەردەمى عەباسىيەكان بوو كە بەھۇى تىكەلاۋ بوونى رۇشنىرى گە ئە موسولمانەكانەۋە يان بەھۇى ناگاداربوون ئە ئەدەب و رەخنەي كرىكى (يۇنانى) بەتايىبەتى (ھونەرى شىعەر) (پۇيەتىكايەكەي ئەرستۆ) كە بوۋە فراۋان بوونى پىۋانەي رەخنەيى كە زۇرتىن ئەو تىپروانىنە رەخنەيىيانەي پەيرەۋ كراون كە بەلايەۋە دەقى شىعەرى (چىندراۋىكى زىمانىيە) و دەبىت شاعىر بايەخ بەلايەنى جۋانكارى دەقەكە بدات و تواناۋ و دەسەلاتى ھونەرى خۇى پىشان بدات ، ۋە ئەسەدەي (19) بەدۋاۋە ئەو رېرۋە رەخنەيىيە گەشەي كىرد كە بە سوۋد ۋەرگرتن ئە رىيازى رەخنەي ئەۋروپىيەكان كە ناۋىتەي رىيازەي رەخنەي جىبەان بوۋە

پ/ میژووی ره‌خنه‌ی نه‌ده‌بی کوردی ؟

نه‌ده‌بی کوردی میژوویه‌کی دیری نی هه‌یه و کۆنترین جوړی نه‌و نه‌ده‌به‌ش (شاعر) بووه گومانیشی تیدانییه که له‌گه‌ل له‌دایک بوونی شیعی کوردی نه‌وا ره‌خنه‌ی نه‌ده‌بیش سه‌ری هه‌لداوه و گه‌شه‌ی کردووه له‌گه‌ل نه‌وده‌ش به‌ره‌مه‌ی ره‌خنه‌ی یمان له‌چاو به‌ره‌مه‌ی شیعی کزولوازه‌ببندریت چونکه تا نیستاش لیکۆلینه‌وه‌ی ره‌خنه‌ی پیش سه‌ده‌ی (20) نه‌هاتووه‌ته به‌رده‌ست وه نه‌و به‌ره‌مه‌ی ره‌خنه‌ی بیانه‌ی که هه‌ن میژوووه‌که‌یان ده‌که‌ریته‌وه بو‌سالانی (20) ی سه‌ده‌ی رابردوو و به‌دواوه که روژنامه‌گه‌ری و چا‌په‌مه‌نی کورد به‌ره‌و پیش چوووه

پ/ ته‌نها ناوی شاعیر بزانه له‌گه‌ل ناسینه‌وه‌ی شیعه‌رکان و مانای شیعه‌رکان ؟

پ/ مه‌لای جزیری (نه‌حسه‌ن...)

له‌م چهند به‌یته‌دا/ وشه‌ی ره‌خنه‌ به‌و واتایه به‌کاره‌یه‌ناوه که نیستا به‌کاره‌یه‌نین له‌ پال نه‌و وشه‌یه‌شدا کۆمه‌تیک زاراوه‌ی ره‌خنه‌ی به‌کاره‌یه‌ناوه که هه‌ریه‌که‌یان تاییه‌ته به‌چهند پیوانه‌یه‌کی ره‌خنه‌ی شیعییه‌وه وه (سک) (نه‌شکال) (نه‌زمی له‌تیف) (نه‌وزاعین به‌دیع) که به‌و پیوانه‌ نه‌وه ده‌ست نیشان ده‌کات که به‌لایه‌وه باشتین شاعر نه‌و شیعه‌ریه که وشه‌کانی جوان و چیربه‌خش وره‌وان بن و واتاکانیش سوود به‌خش بن

پ/ نه‌حمه‌دی خانی (لی...)

له‌م چهند به‌یته‌دا/ نه‌و راستیه ده‌خاته‌روو که ده‌قی شیعی له‌دوای له‌دایک بوونی له‌لایه‌ن ره‌خنه‌گرانه‌وه که ره‌خنه‌ی لی ده‌گیرت نه‌ویش داوا له‌ره‌خنه‌گران ده‌کات له‌کاتی ره‌خنه‌گرتندا ماندوو بوونی شاعیریان له‌به‌رچاو بیت و نه‌گه‌ر که‌م و کوریه‌کیش له‌شیعه‌که‌دا هه‌بوو نه‌وانه نه‌یکه‌نه به‌هانه و به‌یه‌ک جاری ده‌قه‌که به‌بی سوود و بی که‌لک دابنن چونکه هه‌موو ده‌قی که ره‌سه‌ن بیت و دزراو نه‌بیت وه که ره‌له‌ی شاعیر وایه و لای شاعیر خوشه‌ویسته و که‌سیش پی خوش نییه به‌خرایی له‌مندا‌له‌کانی بروانیت

پ/ نه‌حمه‌دی خانی (نه‌ی...)

له‌م چهند به‌یته‌دا/ واتا نه‌ی قه‌لم تو دریژه‌ت به‌باسه‌که‌داوه نیت به‌سه و له‌کورتی بیبه‌وه چونکه نه‌گه‌ر وته‌کان وه که وه‌ه‌ریش بن که زور بوون بی نرخ ده‌بن لیبه‌دا باسی کورت بری ده‌کات له‌ده‌قی شیعیدا که بو‌خوی تانه‌مرۆش پیوانه‌یه‌کی ره‌خنه‌ی شیعییه و هه‌میشه داوا له‌شاعیران کراوه‌ی که هه‌وئبه‌دن به‌که‌مترین وشه زۆرتین واتا بدن به‌ده‌سته‌وه

پ/ نائی (که‌س...)

له‌م چهند به‌یته‌دا/ دیاره‌روو له‌و که‌سانه ده‌کات که ره‌خنه‌یان لیگرتوووه و توانجی نه‌وه‌یان لیداوه که شاعر به‌زمانی کوردی ده‌لیت و شاعر نووسین به‌زمانی کوردی به‌هه‌ری تیدانییه جانائی پییان ده‌لیت که هونه‌رمه‌ندی له‌وه‌دایه که چون توانیویه‌تی به‌زمانی کوردی نه‌و واتا جوان و ناسکانه ده‌بریت که پیوانه‌ی ره‌خنه‌ی به‌(وشه و واتا) شیعی هه‌له‌سه‌نگاندوووه که به‌لایه‌وه به‌های ده‌ق واتای جوان و نوییه نه‌ک هه‌ر به‌ته‌نها وشه و رازاوه

پ/ نائی (عه‌جه‌ب...)

له‌م چهند به‌یته‌دا/ لیبه‌دا وه‌ک نه‌حمه‌دی خانی ده‌ست نیشانی نه‌و پیوانه ره‌خنه‌یه ده‌کات که شیعی جوان نه‌و شیعه‌ریه که به‌که‌مترین وشه زۆرتین واتای ده‌بریه

پ/ سالم (له‌...)

له‌م چهند به‌یته‌دا / شانازی کردنی سالم به‌تواتای شیعی خوی و شاعیرانی هاوریکانی ده‌کات وه بنه‌ره‌تیکی ره‌خنه‌ی له‌م قوناغه نه‌ده‌بیه‌دانه‌وه‌یه که توانای به‌کاره‌یه‌نانی هونه‌ری ره‌وانبیزی بووه بویه ده‌لی شاعیرانی کورد توانیویانه ره‌وانبیزی عه‌ره‌بی بخه‌نه ژیر رکیفی خویان و به‌زمانی کوردی له‌مه‌یدانی نه‌و زانسته‌دا ببنه سوارچاکی سه‌رده‌مه‌که‌یان

پ/ نه فلاتون له باره شاعران چي دهليت ؟

له رووي رهوشتيه وه شاعر به كه سيك داده نيت كه توانا و ليها تووي نيبه واتا له و باورده ايه نه وه شاعر دهليت له سر بنه ماي نادياريه و له دره وه سنووي هوشيارى تا كه كه سيه كانه وه ليكچوواندنه كه ي نه فلاتون كه به بچووني نه فلاتون عاره بانچييه كه سهاره ت به كاره كه ي خوئ ناگادارتره له شاعر سهاره ت به شيعره كه ي هوكارى نه م خاله ش شاعر به هوي سروشته وه شيعر دهليت نه وه كه له سر بنه ماي بيروخواست و ناره زوو

يه كيك له به لگه كاني نه فلاتون بو پيشانداني لاوازي رهوشتيه كان له شيعر نه وه يه كه (هوميرؤس) خداوه نه كان به چنه سيفا تيكه وه پيشان ده دات كه له رووي رهوشتيه وه ناشايسته يه كه خداوه ندان دهكات به شهرانگيز و شهرخواز جا نه فلاتون له و باورده ايه كه هوميرؤس نه كه ته نها سيفا تى نادروستي خستوته پال خداوه ندان وه بگره بوته مايه گومرا كرنى خه لگيشه وه

پ/ نه رستؤ چؤن له لاسا كرنه وه روائيه ؟ تيروا نينه كاني چين ؟

نه رستؤ بو په يدا بونى شيعر دوو هوكار ناو ده بات (1) ناره زووي زگماكي مروقى (2) غه ريزه ي لاسا كرنه وه كه شيعر به لاسا كرنه وه ده زانيت وه نه و لاسا كرنه وه ش له بهر نه وه يه كه مروق له خودى خويدا بوونه وه ريكي لاسا كرنه وه يه و چيژ له لاسا كرنه وه و دره گريت وه به لگه ش بو نه م خاله نه وه يه كه هه نديك له ديمه نه كان ده شيت به لاي نيمه وه دزيو بن به لام كاتيك كه له سر شيوه كويي كرنديكي راستگو يانه ده خولقي بندريت نه گهر نيمه تيبان رامينين نه وا به لامانه وه شتيكي چيژ به خشه بو نمونه بينيني لاشه ي مردار بو مروق شتيكي دزيوه و ناخوشه به لام له كاتيكدا كه وينه و نيگار يكي نه و ديمه نه كه له واقعدا لاسا كرا وه ته وه له ره سه نه كه وه ك شتيكي په سه ند ديته بهرچاو

پ/ ره خنه ي سرده مي رينيسانس ؟ بو كه ي ده گه ريت وه ؟ نه ديب و نووسه راني كي بوون ؟ زه قترين ديارده چي بوو ؟

له ماوه ي رووخاني روما تا چاخى رينيسانس واتا (1300-1400-1600) هيج زياده يه كي نه وتو نه خراوه ته سر ره خنه ي نه ده بي به لام له قوناعى رينيسانسدا واتا سر له نوي ژيانه وه هونر و نه ده بي نه وروپا بووه ، وه ره خنه ي نه ده بي جاريكي ديكه كه شه ي كرد به كوشى نووسه رانيكي وهك (دانتى و پوكاچيو) كه نه وانه هه ولياندا بهرهم گه ليكي جياواز به شياوازي باو به يينه كايه وه كه نه م نويگه ريبه ش بووه هوي خستنه رووي چنه د پرسیاريك چونكه نه م نووسه رانه له برى زمانى لاتيني هه وليان ددها بهرهمه كاني خويان به زمانى ناسايى خه لگى ولاته كه يان بنووسن

پ/ ره خنه ي نه ده بي له سه ده ي (19) به چي دناسا ؟

سه ده ي (19) يه كيك بوو له پر بهرهم ترين سه ده مه كان له ميژووي ره خنه ي نه ده بي كه نه م قوناعه دا گورانكار يه كي بهرچاو دره كه وت له رووي زانستى و سياسى و كومه لايه تى و نه ده ب و هونر كه يه كه مين رووداوى نه ده بي نه م سه ده مه دا بلايوونه وه ي (رومانسيزم) بوو كه نه م قونابخانه يه به پيچه وانه ي ريبازى (كلاسيزم) بوو كه زياتر پشتى به (عقل) به ستبوو ، وه رووي له بابته كاني هه ست و سوزدار يه كان بوو به لام نه گه ل نه مه دا ره خنه ي نه م روزگار كه وته ژير كاريگه رى پيشكه وتنه زانستيه كان به جوريك كه بيروكه كاني زانايانى وهك (لامارك و داروين و سيپنسر) بووه هوي دره كه وتنى چنه د ديكا يه كي نوي له ره خنه ي نه ده بي دا

پ/ تيروا نيني ووردس وورس له باره شيعر و زمانى شيعر چي بوو ؟

نه و له و پيشه كيبه يدا داهينانى داهينر به بهر زتر پيشان ده دات به سر بنه ماو پيوهره ته قلبيديه كان ، وه زمان و دربرينه ساده كان به بهر زتر له شياوازي سه خت و زور له خوگارياننه ي كلاسيك داده نيت

پ/ تيروا نيني كؤلريديج له باره شيعر و زمانى شيعر چي بوو ؟ نايابه دريژه بيده ري تيروا نيني ووردس وورد داده نديت يان به وه لامدانه وه ؟

شاعر و ره خنه گريكي نينگليزي بوو كه تيروا نينه كاني نه و له ژير كاريگه رى نووسه راني نه لمانيدا بوو كه به شى زورى بوچوونه كاني (كؤلريديج) له بهرامبه ر بوچوونه كاني (ووردس وورس) دا خراونه ته روو كه كؤلريديج نه م بوچوونه ي ووردس وورس رته ده كاته وه كه ده لى پيوسته زمانى شيعر هه لبرارد يه كه بيت له زمانى خه لك لادى به لام كؤلريديج نه م باره يه وه ده لى پيوسته زمانيك هه لبريريت كه تيكر اى خه لك قسه ي بيده كهن

پ/ ره خنه ي ده قه كان چيه ؟ چه مكي ترى هه يه ؟ نووسه ر و ره خنه گره ته قلبيديه كان به چي ناوزه ندى ده كهن ؟ ره خنه گر چؤن سوود و دره گريت ؟

ره خنه ي ده قه كان (ساغكر دنه وه) يان ره خنه ي ده قناسى به شيوه يه كي گشتى دوو زاراهى ناشنان كه زوربه ي كات وهك هاوواتا يه كتر به كاردين كه له راستى دا كار كرنديكي هاوشيوه ي يه كيان هه يه به لام له ناو نووسه ره ته قلبيديه كان زاراهى (ساغكر دنه وه ي ده قه كان) باوتره ره خنه ي ده قه كان نه و شاره زايى و كارامه يه يه كه بو ناشكار كرنى نه و هه لانه ي كه له ده قدا هه يه وه هونهرى هينانه دره وه ي نه و هه لانه شه له ده قه كه به ناما نجى نه وه يه ده ق به ره و دروستى و ره سه نايه تى سه ره تايى خوئ بگه يه نيت ره خنه ي ده قه كان بنه ما و ده ست پيكيكه بو شياوازه كاني ديكه ره خنه ي نه ده بي كه به پراكتيكي ترين و پته وترين تيروا نين هه ژمار ده گريت له ره خنه ي نه ده بي دا كاتيك ره خنه ي ده قه كان له سر شكلى ساغكر دنه وه ي ده قه كان دره ده كه ويت نه وا ده گريت ره خنه گر هه ولبدات به سوود و درگرتن له و نووسخانه ي كه هه ن و به يارمه تى سهرچاوه يترى ديكه هه ل و په لئى ده ق راست بكا ته وه به هه مان شيوه ي ره سه نه كه ي كه له ژير ده ستى خاوه نه بهرهمه كه هاتوته دره وه يان نزىكي بكا ته وه له شيوه ي ره سه نه كه ي خوئ

پ/ رهځنډی دهغه کان هره به بهرهمی کون و کلاسیکی په یوه سته یان نوی و هاوچه رځیش ؟

- رهځنډی دهغه کان ته نیا بهرهمه کون و دست نووسه کان ناگریته وه به لکو دهغه نوی و هاوچه رځ و بهرهمه چا پکراوه کانیس دهگریته و چونکه هره بهرهمی نه ده بی هاوچه رځ دهگریته به هوی چوند هکاریکه وه لایدا بیت له وهی که نووسر مه به سته بووه وه له دهقی دست نووسیشدا دهشی وشه یه ک سراپینه وه و هه مان نه وه له یهش که وتبینه ناو دهغه که وه که ناشکرایه و ازهینان هم هه له یه دهپینه هوی نه وهی که دهغه که به شیوه یه کی هه له بلاو بیته وه

- هه ندیک جار چا په جورا و جوره کانی بهرهمی که کاتیکی زوریش به سر بلاو بوونه وهی بهرهمه که تینه په ریوه به لام جیاوازی زور هه یه له رووی وشه وه ته نانه ت له ده برینه کانیس جا هم جیاوازیانه به هره هویه بیت نه وا پیوستی به به دوا داچوون و لیکولینه وهی دهقنای هه یه

پ/ میژووی ساغکردنه وهی دهغه کان بو که ی دهگریته وه ؟ له سهرتا کامه بوار سوودی لی بینیوه ؟ دواتر له کامه بوار رهنگی داوه ته وه ؟

- رهځنډی دهغه کان دهگریته وه بو سهرده می بهر له دایک بوونی (مه سیح) که له ناو یونانییه کاندای چالاکیه کی ناسراو باو بووه وه ساغکردنه وه و رهځنډی دهغه کان له ناو زانیانی (نه سکه ندریه) به ته وریکی لیکولینه وهی نه ده بی هه ژمارده کرا چونکه نوسخه که لیکلی زور له بهرهمی زانستی و نه ده بی ده پاریزران که له کتیبخانه ی نه سکه ندریه بوو

- نه رستوقانی خه لکی (بیزانس) بوو که یه کیک بووه له نه مینداره کانی کتیبخانه کانی نه سکه ندریه که نه رکی راستکردنه وهی پیبه خسراوه له شیعره کانی (هومیروس) نه وانه (نه لیاده و نو دیس)

- پیاوانی کلیسا باشر سوودیان له زوریک له ته کنیکه کانی رهځنډی دهقی وهرگرتوه له سهر شیوازی نه ده بیاتی (یونانی و نه سکه ندریه) وه جیه جیکردنیان له سهر کتیبه کانی (په یمانی کون و په یمانی نوی) (تهورات و نینجیل) که هه لساون به راستکردنه وهی کی رهځنډی گرانه ی کتیبه پیروز له دوروبه ری سده ی (4) زاینیدا رهځنډی دهغه کان به ته وای جیگر و فراوان بوو

پ/ زه مینه سازی رهځنډی رهوشته رای نیماژی بکه ؟

له نیو جوره باوه کانی رهځنډی له رورگاری نیمه دا نه وا رهځنډی رهوشته رای خاوهن پیشینه یه کی کونتره

- نه فلاتون/ له کوماره که یدا سهرنجی له کاریگره ری رهوشتی شیعی داوه

- نه رستو/ مه سه له ی پاکژبوونه وه به په ند و عیبرت وهرگرتن له چاره نووسی پالنه وانان باس دهکات

- هوراس/ بو سوود به خشبونی شیعر له ته که به ها هوندری و جوانی ناسیبه کانی پشتی به ره هنده رهوشتیبه کان به ستوه

پ/ نه وانه کین داکوکی دهکن له رهوشته نه خلاقیه کان ؟

رهوشته رای زوره ی کات قه زارباری پاریزگاری لیکدانه کانی هه یه سوف و پیاوانی نابینی و مرقناسه کان بووه هم رووه وه له زوره ی زمان و که لتوره کاندای نه و بهرهمه هونه ریپانه ی که خاوهن باریکی رهوشتن له به رامبر نه و بهرهمه هونه ریپانه ی که رهوشتیان تیدانییه زور زیاتر بووه

پ/ له شیعی لریکر بنه ما رهوشتیبه کان که متر هه ستیان پی دهگریته بوچی ؟ هه ندیک له بهرهمی لریکی چه زبه بنه ما رهوشتیبه کان ناکه ن ؟

چونکه بیگومان په یوه سته به پیکهاته و ناوه روکی تابه تی نه و جوره شیعرانه و نه و جوره سوزه کی له و شیعرانه دا رهنگ ده داته وه

پ/ پیوه ره رهوشتیبه کان له ناو کومه لگادا به چیه وه په یوه ستن ؟

ویرای ره هنده زگماکی و ویزدانیه کان نه وا رهگ و ریشه یه کیشی هه یه له هکاره جهسته یی و دروونی و نه ژادی و نابینی و نه ته وه و هکاره کومه لایه تیبه کان وه هه ندیک له هه کارانه شیوه که لیکي نه کون وه هه ندیک تر له هه کارانه شیوه که لیکي ته واو گوراوان که له هوشی نیمه دا بهرجه سته دهکن

پ/ رهځنډی رهوشته رای ده توانی خوی به دوور بگریته له به های هونه ری و نیستاتیکیه کانی دهق ؟ نیستاتیکی (جوان ناسی)

له خیر نابیت خوی له دنیای نه دهب دوره په ریز بگریته چونکه هره چونیک بیت کاتیکی بهرهمی که وک بونه وهریک له دنیای نه دهب دهخریته بهر لیکولینه وه و به نه دهب ته ماشای دهکین نه وا بنه رته تیرین پیوه ری نیمه به های هونه ری و پیوه ره نه دهبیه کان ده بیت

پ/ پيشينهى ره خنهي دهر وونناسي يان دهر وونشيكاري ؟ بۆكهي ؟ بۆكي ؟ ده گهر يته وه ؟ له سهرتا له كامه چه مك بهر چه سته گراوه ؟

نه گهر چي پيويسته سه دهى (20) به سهردهمى دهر كه وونتي ره خنهي دهر وونناسي هه ژمار بكريت به لام ناكريت نه و كه سانهش له ياد بكريت كه چهند چالاكيبه كي سنوردانيان نه نجام داوه له سه دهه كاني رابردوو رهنگه (نه رستو) يه كه مين كه س بيت كه نه ويش به خستنه رووي بيردووزي (كاساريس) (پاك كردنه وهى دهر وون يان دهر وون پاكژي) كه به شيويهه كي نيمچه زانستي سهرنجي له په يوه نلدى نيوان نه ده ب و دهر وون داوه وه نه رستو له هونهرى شيعردا كاتيگ پيناسه ي تراژيديا دهكات نه وا تراژيديا وهك لاسا يكر دنه وهيه كي كرداري كه سه كان داده نييت

پ/ زيگوندى فرؤيد كاتيگ دان به وه داده نييت كه سهر چاوه كاني دهر وونناسي له دهغه نه ده بيبه كانه دهر هيندراوه نامازه به كامه دهكات ؟

1) دهغه كونه كاني گريكي به ديار يكر او ي شان و نامه كاني سو فوكليس

2) برا ياني كارامازو في ديستو فيسكي

3) تراژيدياي هامليت شان و نامه كاني شكسپير

پ/ نه و ؟

(بنيات يان كوگاي ليبيدو) (واتا وزه ي سيكسي) كه بنچينه ي ژياني نه زهني تير دهكات كه (فرؤيد) به بنه ماي چيز و هر گرتن باسي ليوه دهكات بنياد بي ياسا و دژه كومه لايه تي و دژه رهوشتييه و كاره كي ته نها تير كردني خواسته كانه

- فرؤيد له و باوره دايه كه چالاكي ليبيدو له سهردهمى مندالييه وه دست پيده كات و له به شه جوراو جوره كاني جه سته دا هاتو چوده كات به لام له كه ساني گه وردها به ره و نه نامه سيكسيه كان ده گوازيته وه كه واته له باوري فرؤيد ژياني سيكسي له قوناعي بيگه يشتوو ده ستپيناكات به لكو له سهره تاي قوناعي مندالي ده ست پيده كات

- نيچه فهيله سو في نه لاني له پيش فرؤيد كه بنياتي وه كو بنه ماي هيز و ناره زوووه سهره تاييه كاني مرو ف باس كر دووه

- له كلتووري ئيسلامي بنياتي به نه فس قسه يان له باره ي كر دووه

پ/ من ؟

بو ريگري كردن له سهر كيشي و له فه رمان دهر چوونه كاني بونييات وا پيويست دهكات هيزيكي زور ريگري كهر هه بيت تاوه كو پاسه واني له تاك و كومه لگا بكات

- يه كه مين هوكار و هيزي ريگه ري بنيات و چاو دي ري كهر ي تاك (منه)

- من له ژير كار يگه ري بنه ماي حه قيه ت و ره فتاري كومه لايه تي و عقي و سوزدار ييه كاندا ديته كايه وه كه دهر خه ري كه سايه تي دهر ووني مرو ف

- به شيك له (من) له ژير فرماني هه ستا يه وهك (در كر دن و قسه كر دن و ره فتاره كان و شته ناخبييه كان) كه رول و بهر پر سياريه تي هه يه

- من وا دهر ده كه و يت كه مرو ف كو نجاو و هاوته ريب دهكات

- من نوينه ري عه قل و نوژيك بهر ژه وه ندى خوازييه به لام بوونييات نوينه ري ناره زوووه هه وسار پچراوه كانه

پ/ مني بالا ؟

مني بالا يان مني سهر تر هو كاريكي تري ريگه ري به بو پاريز گاري كردني كومه لگا چالاكي ده نوينييت

- به شيكي سهره كي مني بالا نه سته

- نه ست له نه نجامي تير كراي هه نديك له نه زمونه كاني ژيان و په يوه ندييه كان له گه ل باوان و كه ساني دهر وويه ر ديته كايه وه

- هه نديك جار نه م په يوه ندييه كانه به هو ي پائه په ستو و سه پان دنه بو يه به مشيوه يه (مني بالا) به دوور كه و تنه وه له (من) ديته كايه وه

- مني بالا هه ول ده دات شيوازيكي په روه رده كر دن په يره و بكات كه پيده چيت له زور لايه نه كاندا شيواي دهر كر دن نه بيت و به تر سناك بيته بهر چاو

- مني بالا نه گهر زور چالاك بوو نه وا جور هه ستر كر دن يكي نه ست به تاوان ده خو لقي نييت وه شيوه سه خت و تونده كه ي نه م هه ستر كر دنه (گريي تاوانه)

ناماده يي يان دروست بووني (بونييات و من و مني بالا)

له روژ گاري مندالييه وه ده ست پيده كات و له هه رزه كاري دا پيده كات و ديته كايه وه كه نه وانه ده توانن به شيويهه كي به رده وام له گه ل يه كتر دا له مملانيان

پ/ گری ئۆدیب ؟

که له پکابهری نهستی مندالی (نیر) بهرامبهر (باوکی) خوی سهراوه دهگریت که منداله که نارهزوویهکی زور و سروشتیانهی بهرامبهر به دایکی دهبیته وه سهراوهی بارودوخیکی لهم چهشنه نهوا نارهزووه سیکسییه ساراوه و نادیارهکانه که سهراجه بههوی دوژمنایهتی باوکی دریز دهبیته وه بو جوره ههستکردنیک که به تاوان له نهستی مندال دروست دهبیته وه مندال لهم قوناغه دا ناتوانیته ههئسوکهوتی خوی لهگهله عقل هاوتهریب بکات بویه سهراوه نجهام ههئسوکهوتیکی ههیه که لهژیر کاریگهری ههستهکانی دایه

- فرۆید ناوی له ههسته ناوبراوهکان ناوه (گری ئۆدیب) که سوودی له نهفسانهی یونانی (ئۆدیب) ی بهرهمی (سوفوکلیس) ی تراژیدیانوسی کونی یونانی وهگرتهوه

پ/ گری ئیلیکترا ؟

گوزارشتیکه بو خستنه رووی عیشق و خوشهویستییهکی زوری کچ بهرامبهر باوک و رق لیوونهوهیهکی زور بهرامبهر دایک وه لهم پهیههندییهش بههوی دابونهریته کومه لایهتییهکانه وه دهرفتهی خودهرخستن بهدهست ناهینیته به ناچاری دوو سوژی دژ بهیهک واتا خوشهویستی کچ بو باوک و رقتیوونهوهی دایک نهوا به تووندی یهکتری سهراکوت دهکن که بهو هویهوه گری ئیلیکترا پهیدادهبیته

- له نهفسانهی یونانی کونهوه وهگرتهوه

پ/ یونگ و کونست (نهستی کۆ) (نهستی دهسته جهمی) ؟

کارل گوستاف یونگ دهروونناسیکی سویسریه لهسهراوه بنهمای تیوری (کونست) ی خوی شیکردنه وهیهک بو گری بهدهسته وه دهوات که جیاوازی لهگهله تیوری (فرۆید) ههیه

- یونگ لهو باوره دایه که ههموو ناخی مروقه له نهسته تاکه که سییه کهیدا کورت نابیته وه به لکو نهستی تاکه که سی به شیکه کهمی دهروونی مروقه پیکدههینیته به لام به شه گهوره و گشتییه کهی بریتییه له کومه له دهستکوت و که له بوون و تیگه یشتن و ههست و هه لچوون یان به دهربرینیکی دی (کونستی) مروقه دههینیته کایه وه

- عه مبارکراوهکانی کونست وابهسته نین به نهزموون و دهستکوته تاکه که سییهکانی مروقه وه به لکو خاوهنی بیرهواور و ههست و هه لچوونه که له رابردوو و پشینهانه وه بو گوزاوه تهوه

پ/ چیرۆکی نهفسانهی ئۆدیب به کورتی ؟

له نهفسانهی یونانی کون وهگرتهوه که دهلی / (لایوس) چاره نووسی وههیا به که کوره کهی باوکی خوی دهکوژیته و دایکی خوی ماره دهکاته وه کاتی که منداله که واتا (ئۆدیب) له دایک دهبیته نهوا باوک و دایکی بوئه وهی چاره نووسی لهم جوره دروست نهبیته نهوا (ئۆدیب) له کیوی (سیترون) بهره لا دهکن تا منداله که بمریت یان بیته پارووه نانی که بو درندهکان به لام شوانیک (ئۆدیب) دههوزیته وه و دهیانه لای (پولیب) ی پاشای لهم مهمله که ته و (ئۆدیب) لهوی گهوره دهبیته که گه نهجیکی بههیز و توندوتوولی لیده ره دهچیت لهوکاته دا (ئۆدیب) له چاره نووسی خوی ناگاداری دهکه نهوه که کوشتنی باوکی و چوونه پالدایکی نه نجهامه دات لهگهله نه باوک و دایکهی که به خپویان کردوو که به باوک و دایکی راسته قینهی خوی دایده نیته بویه (ئۆدیب) له (گورنیته) هه لدیته تاوه کو له چاره نووسی و قه دهری خوی رزگاری بیته له ریگادا به رهو شاری (تیبه) دهگاته (لایوسی) باوکی راسته قینهی خوی که به هوی شهر و مملانییه که له کاتی په رینه وهی له سهرا (پردیک) لهگهله باوکی رووده دات و باوکی خوی دهکوژیته دواتر له ریگادا به رهو (تیبه) رووبورووی نه ژدیهایه که دهبیته وه که ناوی (سفنیکس) بوو که نه نداههکانی نه ندای (شیرن) و دهموو چاویکی ژنانه ی ههیه و له سهرا گابه ردیک دانیشتوو بو نه و که سانهی که دهیانه ویت بچه ناو شاره که نهوا پرسیاریک لهو که سانه دهکات و دهبیته به ناچاری وهلامی بداته وه که له وهلامه که دا نهینییه که ههیه جگه له (سفنیکس) که سی دیکه نازانیت وهلامی بداته وه پرسیاره که بهم جوره یه ((نهو بوونه وه ره چیه که به یانیان له سهرا چواری و نیوه رویان له سهرا دوو پی و نیواران له سهرا سی پی دهروا ؟)) (ئۆدیب) نهینییه که هه لدینیته و دهلیته ((نهمه بارودوخی مروقیه که له مندالییدا له سهرا چواری په ل دهروا و له کاتی گه نهجیدا له سهرا دوو پی وهستاوه و له پیریدا بی یارمه تی گۆچان ناتوانیته ههنگاونیته)) (سفنیکس) که دهینیته نهینییه کهی هه لهیتره وه نهوا ژیان کۆتایی دیت و (ئۆدیب) سهرا که وتووانه دهگاته شاری (تیبه) خه لکی لهم شاره وهک سوپاسگوزارییه که بو لهم رزگاریوونه (ئۆدیب) دهکن به پاشای خویان و (ئۆدیب) هاوسه رگری لهگهله شازنی شار دهکات که له حه قیقه تدا دایکی راسته قینهی خویته تی و بهم شیوه یه چاره نوسه که دیته دی چونکه نیستا باوکی خوی کوشتوو و دایکی خوی هیناوه

پ/ چیرۆکی نهفسانهی ئیلیکترا به کورتی ؟

له نهفسانهی یونانی کون وهگرتهوه که دهلی / (ئیلیکترا) کچی (ناگامه منون) کاتی که له وه تیده گات که باوکی به دهستی دایکی و به کومه کی خوشه ویسته کهی دایکی کوژاوه که براکهی خوی (نوریست) هانده دات بوئه وهی دایکیان بکوژیته بهم شیوه یه دایکی (ئیلیکترا) و میرده تازه کهی به دهستی (ئیلیکترا) و (نوریست) دهکوژین

پ/ ره خنہی ژياننامہ يي (ژياننامہ يي) بؤ کامہ ژاندرہ ي (جوری) نهدہ بي شياو و گونجاوہ ؟ بؤچی ؟

ره خنہی ژياننامہ ييش وهکو ته اوای ميتؤده کانی ره خنہ ييه که تنها بؤ به شيک له به ره مه نه دهبیيه کان گونجاوہ که (رومان و شيعری ليریکی) به يه کيک له گونجاوترين ژانره نه دهبیيه کان هه ژمارده کريت بؤ شيکردنه وهی ژياننامہ ييه کان ره نگه بوتريت که (رومان) بؤ نه م جوره ره خنہ ييه له (شيعری ليریکر) گونجاوتره چونکه رومان به به راورد به شيعری ليریکیيه کان چوار چيوه ييه کی فراوانتری نه زموننه کان له خوده کريت و زياتر له ژير کاريگهري هؤکاره دهره کييه کان دايه
- شيعری ليریکر واتا شيعری خودی که شاعير زياتر باسی که سایه تی خوی دهکات له م جوره شيعراندها

پ/ به ره هه ناستکارانی ره خنہی ژياننامہ يي (ژياننامہ يي) چؤن هه نده سه نگينن ؟

سوودوه رگرتن له ره خنہی ژياننامہ يي له ليکولينه وهی به ره مه نه دهبیيه کاندا مایه ی ناکوکييه له ناو ره خنہ گراندا وه ره خنہ گرانى نوی به سوودوه رگرتن له زانباريه ژياننامہ ييه کان له ره خنہ دا که به جوره سه پانديک و له به رچاونه گرتنی سه ربه خوپی به ره مه کان داده نين وه نه م جوره که م و کورتی و ره خنہ ييه له روانگه ی نه وانه وه بؤ سه ر شياو زه کانی دیکه ی ره خنہ ييش شتيکی به جييه وهک (ره خنہ ی ميژوویي و دهره ووناسی) که نه وان ره خنہ ی ژياننامہ ييه کان به تاک ره هه ندى وه سف دهکن که به هؤکاری چهند هه نه ييه که له ره خنہ دا دهرانن وا دهرده که ويت که به شيکی زوری نه و ره خنانه ی که له ره خنہ ی ژياننامہ يي گيراوه به هوی تينه که يشتنيک دروستبووه چونکه له م شياو زه ره خنہ ييه دا به ره مه ی نه دهبی به ته واهتی دهره خهري هه ست و نه زموننه تاکه که سييه کانی نو سه ر داده ندریت

پ/ کی به سه ر مه شقی ره خنہی ژياننامہ يي داده ندریت ؟

د. سامويل جونسون له (1784-1709) يه که م باسه جدييه کانی په يوه ست به ره خنہ ی ژياننامہ يي ده ستپيکرد جا نه و نه م بؤچوون و يروکه يه ی هه بوو که ناشنايه تی له گه ل ژيانی نو سه ر بکريت بؤ هه نه نگاندنی به ره مه ی نو سه ر که بؤ که يشتن به ره خنہ ييه کی خوازوا که له شيعری نو سه ر که کاريگهري هه بيت بويه هه نسا به باسکردنی ره خنہ ی ژياننامہ يي نه م ميتؤده نه مروش له گه ل ره خنہ ی نه دهبی هاوتايه له پيشکه وتنه زمانه وانى و واتاناسی و جوره نو ييه کانی شيکردنه وهی به ره مه نه دهبیيه کاندا که ده تواندریت به شيويه کی مامناوه ند شياوی سوود ليپوه رگرتن بيت

CAPTAIN